

EMI-
dosszié

A kivitelezés gyöngeségei

Előbbi cikkünkben az építőanyagok hibáiról, gyöngeségeiről volt szó. Kell-e mondani: a kivitelezés bonyolult folyamatának első hibája, hogy a minőségi követelményektől elmaradó, hibás anyagokat is beépítnek? Bizonyára így egyszerűbb... Az anyagot megrendelték és megvásárolták, gyakran örülnek, hogy időben és a kért mennyiségben megkapták, esetleg a raktározás folyamatában károsodott az anyag, a határidő szorít, mi lesz, ha még anyagvitákkal bajlódunk?... Elégé visszabeszélt helyzetek ezek. A későbbiekben viszont nemigen lehet kikérülni az ebből eredő főnök helyzeteket. A minőség-ellenőrzés mégsem mondhat mást, mint hogy az első megalkuvás a továbbiakban kiköveteli apró megtorlásait!

Az EMI szegedi állomásának vizsgálatai szerint ebből tetemes népgazdasági kár és számos peres eljárás keletkezik. De ha idáig nem is jut el minden esetben a vita, épületekről lévén szó, hosszú időn keresztül beárnyékolják az ilyen esetek a szakma tekintélyét. Ha a nyílászárók általában hibásak — az a kérdés: akármi-lyen ajtót, ablakot tudnak-e tenni a házra? De nem minden kérdés ilyen drámai. Találtunk repedten beépített csempeket is ellenőrzésünk során, s nem keveset, amelyek fölragasztása „visszhangos” volt, vagyis üregesen szólt a kopogtatásra. Az elkészült épület tetőzetén sérült cserepek is voltak. Önmagában ez nem nagy dolog, de várható következményeivel azázza les.

Kezdjük talán a panelezés ellenőrzésével. Egy-két épületen végeztünk vizsgálatunkat nem lehet ugyan tipikusnak minősíteni, tapasztalatai azért mégis adalékot jelentenek a diagnózishoz. Varratszélbeégés a hegesztéseknél, a szerelési pontosság minimális, a födémelek felfekvései alatt nincs habarcskitöltés, a bituráncsik folyamatossága helyenként megszakad, a neoprén szalag nem zár megfelelően... Más épületen a tetőszigetelő fólia hullámos, az átfedések nem elég szélesek, a felületek hólyagosak... Mázolási munkáknál hólyagosodás és ráncosodás, bevonatmegcsúszás, a párávédő rétegek vizes felületre kerülnek a hőszigetelésnél, hullámos a lapburkolat, átnyomások a padlóburkolaton, a műanyag burkolat főhólyagosodik, a küszöbök-nél gyakori a ragasztási hiány... Falazásnál a vízszintes és függőleges hézagok egyenetlenek, a sorok hullámosak az előírt értéket meghaladja.

Az építőipari kivitelezés általános gyengései szinte ismétlődnek, pedig már egyre gyakoribb az építők anyagi felelősségének megállapítása, egyre élesebbek a viták. Egy felállítandó, víztorony alapbetonjának szilárdsága például nem érte el a tervezett szilárdságot, ugyanezt állapítottuk meg több elkészült betonút alapjáról is. Ugyancsak szakszerűtlen kivitelezés miatt kellett több helyen tapétacserepet végezni. Bírószék elé került a tarjáni 619. számú épület tetőszigetelésének ügye — itt is a helytelen kivitelezésre volt visszavezethető a kár. A tetőszigeteléseknek viszonylag

kis hányadával van komolyabb baj, de ez a kis hányad érthető okokból mindig nagy visszhangot kelt. Kivitelezők részéről általános gyakorlat, hogy anyaghibára hivatkoznak, amikor a legolcsóbbnak és legegyszerűbbnek tűnő javítás nem vezet eredményre. Ezzel kezdődnek a pereskedések, miközben a legfelső szinten lakók nyakába szorgalmasan csöpög a víz. Tetőszigetelő lemez anyaghibáját viszont több év vizsgálati anyagát átlapozva is csak elenyésző esetben találjuk. Annál inkább találunk durva kivitelezési hibát, pl. a párazáró réteg teljes elhagyását vagy a páraszellőzők hibás beépítését. Ez esetekben mindig alapvető probléma volt a tetőszervezetbe bejuttott páranak a szabadba történő kivetése. A pára elvezetésének megoldatlansága a szigetelőlemez felhólyagosodáshoz, kirepedéséhez és végső soron a tető beázásához vezet.

Csongrád megyében hosszú ideje visszatérő téma az építőipari hegesztések gyöngesége. Alkalmunk volt összehasonlításokra és ha törszétesen a Bács megyei tapasztalatok mellé helyezzük a Csongrád megyeiakat, szomorú különbségeket kapunk. Állomásunk a radiológiai vizsgálatok során megállapította, hogy a varratok minősége Bács megyében a vizsgálati helyeken 60-90 százalékban megfelelő volt, s a kivitelezők komoly készséget tanúsítottak a hibás varratok kijavítására — ezzel szemben Csongrád megyében erre csekélyebb a figyelem.

A hibák forrásait kutatva lehet gondolni szakmai gyöngeségekre, ellenőrzési lazaságokra, technológiai előírások mellőzésére vagy megsértésére. Kétségtelen azonban, hogy a legfőbb forrás a vállalati minőségellenőrzés gyöngesége vagy teljes hi-

ánya. Vállalati minőségellenőrző szervezet Csongrád megyében egyelőre csak a Dél-magyarországi Magas- és Mélyépítő Vállalatnál, valamint a Csongrád megyei Tanácsai Építőipari Vállalatnál van. A DÉLEP-nél központi meo működik, amely a házgyári laboratóriumot is irányítja. Jól felszerelt szervezet ez, s tevékenysége a teljes vállalati munkára kiterjed, megfelelő tárgyi és személyi feltételekkel. Hasonló szervezet kiépítése most van folyamatban a CSOMIÉP-nél.

Az építéshelyi ellenőrzések tapasztalatait összefoglalva megállapítható, hogy a megye területén a beruházások minőségi színvonala építési módoként és munkanemenként változó, ám gyakran kifogásolható. A kivitelezők a technológiai előírásokat nem tartják be maradéktalanul, s a műszaki vezetők és a szakmunkások egy része nem ismeri megfelelően az ÉKSZ előírásait, esetleg azok ismeretét könnyelműen mellőzi, egyes esetekben túl szigorúnak tartja az előírásokat.

Bár mi általában Csongrád megyei tapasztalatokról beszélünk, egy pillanatisem volna helyes azt gondolni, hogy a szomszédságban — ahol ugyanolyan gyakorisággal végzünk építésműködési ellenőrzéseket — az összkép lényegesen eltérne. A kivitelezők nagyjából egyformán gondolkodnak és cselekednek itt is, ott is. Jellemző például, hogy többnyire csak akkor rendelnek intézetünk-nél vizsgálatot, ha építési hiba miatt épületkárok keletkeznek és ahhoz kell szakértői döntés, hogy az anyagi felelősség kit terhel, pedig sokkal célszerűbb lenne a megelőzés.

Hogy mit lehetne tenni? Erről majd az EMI-dosszié befejező cikkében.

László István

Irányítás és munkaszervezés

Mezőgazdasági tudományos napok

A magyar mezőgazdaság 1500 termelőszövetkezeti és állami gazdasági vállalata mintegy 800 000 emberrel, hatalmas földterülettel és eszközállománnyal oldja meg termelési és társadalmi feladatait. Az egyes vállalatok között rendkívül jelentősek a termelési, méretbeli különbségek, irányításukban azonban az azonos alapelveket, közös gondokat és fejlesztési teendőket kell a leglényegesebbnek tekinteni. Ebből a szempontból közelítették meg az időszerű témát a Gődöllői Agrártudományi Egyletem kedden kezdődött tudományos ülésszak előadói, s a vitában részt vevő szakemberek.

A gődöllői mezőgazdasági tudományos napok idején rendezvényének témaköre: a mezőgazdasági vállalati irányítás szervezése és fejlesztése. E problémakör kutatásával az egyetem kiemelten foglalkozik, de gazdag tapasztalatai vannak más mezőgazdasági kutatóintézeteknek és üzemeknek is. A tudományos ülésszak első napján Tóth Mihály tanszékvezető egyetemi tanár tartott bevezető előadást, építve a hazai és külföldi kutatóknak e témakörben elért eredményeire.

Egyebek között hangsúlyozta, hogy az elmúlt másfél évtizedben a vállalatok mezőgazdasági termelésének szervezete jelentősen egyszerűsödött és óriási műszaki fejlődésen mentek keresztül. Kiemelte, hogy — tekintettel

a szűkös fejlesztési lehetőségekre is — egy-egy ágazat technológiáját kell műszakilag szinkronba hozni, mert ez jelentősen javíthatja a hatékonyságot. Fontos a képzettség javítása, a műszaki színvonal növekedése és az irányítási munka technikai feltételeinek korszerűsítése. Szükséges az irányított földrendezés. Általános gyakorlatiá kell tenni a fejlesztési vállalatközi rendszerét. A növekvő termelési feladatokhoz a jelenlegi nagyobb számú, jól képzett irányító szakemberre lesz szükség, sőt újraképzési követelményt kell támasztani velük szemben. (MTI)

Újítási felhívás pedagógusokhoz

A pedagógiai újítások számának növelése és ezzel összefüggésben az eredményesebb nevelő-oktató munka érdekében újítási felhívást tett közzé az Oktatási Minisztérium — jelentették be kedden az Oktatási Minisztériumban tartott sajtó-tájékoztató. A minisztérium és a pedagógusok szakszervezetének illetékes képviselői elmondották, hogy a felhívás révén az ország mintegy 10 ezer óvodájának, iskolájának 100 ezer pedagógusához szeretnék „eljutni”.

„Táj” Kecskeméten

Pillangók

A kor csalahatatlanság jele az őszülő halanték, meg a tudatkiesés, a memóriazavar. Vénységem mindinkább fáj dalmásan figyelmeztet ez utóbbi, mentésem úgy szólna nincs a Pillangókisasszony premierjének másnapján a következő kapitális bakot lőttem e hasábokon: „Különös iróniája a sorsnak, hogy Karikó Teréz jó évtizeddel később kapja a művészi talentumának oly régen kijáró, a szegedi operában öt megillető ajándékot”, s pár sorral alább: „nem ironikus, hogy Vaszy tartotta távol Butterfly-tól?” — tehát még tetéztém is, Bakj baki hátán. Az igazság tudniillik éppen a fordítottja: Karikó elnékelte Cso-cso-szánt, még a hatvanas években (az emlékezőes szegedi Pillangók Papp Júlia, Iván Margit, Harmath Éva és ő voltak), s legfőbb az lehet ironikus, ha szegény Vaszy Viktort áztattam el posztumusz, holott nemcsak odaadta neki, dirigálta is, sőt a rádió egyik felvételét a Pillangókisasszonyról velük sugározta a „Nagy siker volt” sorozatában. Persze valami vidító jelet csak-csak elő tudtam kaparászni lálagyuló agyféltekéim még szilárdnak tetsző csücskeiből (szolgálják magyarul a fejmosásra, mely a létező legfrissebb postálával érkezett, névtelenül): az énekesnő és címszerep elmaradt találkozás a másik Puccini-operára, a Turandotra vonatkozik, amiről egy ideje szó volt, van, s remélhetőleg lesz is még a szegedi társulatban. Szeretném hinni, Karikó Teréznel.

S ha már újfent szóba került a Pillangókisasszony, igyekszem frissen (és körültekintőbb tárgyszerűséggel) beszámolni arról: *hétfőn este bemutatkozott a második szereposztás* (összesen három van), Szegedről távol, Kecskeméten. Vagyis „tájban”. A megyei művelődési ház impozáns és zsfólagis megeit nagytermében befelé allig terjeszkedő színpadán (ami még nem is szokatlan a mi Zenés színházunk után), ám súllyesztett és zsugorított orchesterbe valóságos begyömösölt kamarazenekearral (ami viszont kellemetlenül zavaró akusztikák bélel az operái hangzásnak). A mélyből Szalatsy István tett eléggé nem méltányolható erőfeszítéseket a társulat sikeres összetartására, legfőbb helyel-közrel biztattam volna a nézőtérrel elevevebb tempókra, máskülönbelen elegánsan és nagy rutinnal vezette az előadást. Nem véletlenül hangsúlyoznám ezúttal nagy rutinját, hiszen a szereplők többsége szűzbeszédét mondta a Pillangóban, s bizony rájuk fért a karmester atyai gondoskodása. A címszerepben ugyanis Vámosy Éva, tündéri jelenség, „icipici asszony, áprilisi illat”, aki miatt valóban irigylésre méltó fickó lehet Pinkerton:

a nagyáriát például illúziókeltően énekel, s jó néhány megkapó pillanata (látványos közönségsikere) van, igen muzikális — csakhogy sokat spórol a hangjával, s néha oly visszafogott, takarékos, léges, hogy azt hinné az ember, egy alapos kezreszthuzat mindenestől kirepíti a színpadról. Ami például dinamikában Karikónál soknak tűnik, nála kevés. Ha Karikó Teréz Pillangókisasszony, Vámosy Éva Pillangókislány. A szerep kettejük között van.

Zámbo Géza nagy kalandja Pinkertonnal, első nekifutásra, nem sikerült. A néhai televíziós *Ki mit tud?*-on föltűnt szegedi jogász, debreceni baritonfeladatok után vagy közben, gondolt egy merészet, s szívós önfegyelmével átképezte hangját egy szerepkörrel följebb, tetőre — nem minden alap nélkül, hisz szép nyersanyag birtokosa. Hanem az előadás napjára berekedt, s ott állt a nagy dilemma előtt: vállalja-e, a személye iránt allig titkolhatóan fölkorbaesolt érdeklődés okát, vagy mondja le, kockáztatva, hogy netán családostól kelt az érte szurkolókban (e sorok írójában is). Az előbbi mellett döntött. Bátran, hőiesen — s mint utóbb kiderült, ügyetlenül. Tenorjának meleg fénye ugyan meg-megcsillant a feladat javát kínáló első felvonásban aztán kifogott rajta a szólam, a magasságokat

kénytelen volt markírozni, — majd a harmadik felvonásra Szabady József ugrott be helyére. (A kollegalitás ritka szép példája, amit Szabady hétfőn produkált — minden eshetőségre számítva utazott el Kecskemétre — fair play-díjat érdemel.)

Oszinte rokonszenvet érezek e tinédzser szereposztás iránt, s szomorú lennék, ha a történetek visszafognák, vagy nemkívánatos módon befolyásolnák Zámbo Géza most bontakozó kísérletét egy olyan szerepkör elsajátítására, mely ritka, mint a fehér holló, s mely kísérlethez biztatóak, jók az esélyei. A tárgyilagosság azonban úgy kívánja, hogy leírjuk: ezen az estén Gyimesi Kálmán zeneileg-színpadilag tökéletes, méltóságot és emberséget egyként fölmutató, elsőrangú, first class konzulja jelentette a zavartalan élményt. Meg Gortva Irén apóst, puhaságában sem fényvesztett Susukija, Bárdi Sándor alázatos, minden hájjal megkent Gorója: bár Kenesey Gábor Bonzójára sem lehet panasz. Kate ezúttal Varsányi Mária, Yamadori megint Takács Sándor volt, nyúlarknyi szerepeiknek megfelelően. S ha már korábban nem esett szó róla, hadd tegyem hozzá: a *Jegező* szerepét Hercege Ferenc éneklő korrektil, e nem akárhogyan szól az énekar sem, a zűmmögőkörus például gyönyörű.

Nikolényi István

Száz éve született Svihla András

Száz évvel ezelőtt, 1880. január 30-án született a munkásmozgalom egyik kiemelkedő makói személyisége, Svihla András. Fialat kora óta építőmunkásként, állványozóként dolgozott bátyjával, Istvánnal együtt, aki bevonta őt a munkásmozgalomba. Az állványozók az első világháború előtt az építőmunkások külön csoportját alkották, akik fizikai erejükön kívül csak az lehetett, aki bírta erővel a nehéz munkát.

Katonaként mindketten részt vettek az első világháborúban, s mindketten orosz fogságba estek. Szovjet-országnak részt vettek a forradalmi mozgalomban, munkásmozgalommal. Várta megismerkedtek a bolsevik eszmékkel. 1918 nyarán tértek haza Magyarországra, s az őszirózsa forradalom után Makón a katonatanács szervező munkáját irányították. A Tanácsköztársaság győzelmével Svihla András Makón a katonai városparancsnok helyettese lett (a harcok során azonban súlyosan megsebesült és a szovjet orvosi segítség ellenére meghalt. A frontvonal továbbhaladása után családtagjai és ismerősei a pincéből való feljövételük után már csak holttestét láthatták meg.

Svihla András göröngyös életutat járt meg. Makón, 1919-ben az első között fogott fegyvert a Tanácsköztársaság védelmére és utána is nehéz körülmények között tovább harcolt a munkásosztály ügyéért. Ma már kevesen ismerik őt Makón, kevesen tudnak küzdelméről, harcának mai örökösei azonban emlékeztükbe fogadják őt.

A csendőrségi üldözés és zaklatás ellenére az 1920-as évek végén, a gazdasági válság idején újra bekapcsoló-

dott a szakszervezeti mozgalomba, sztrájkharokban vett részt. Az építőmunkás szakszervezet szervező munkáját támogatta. Jambrik József építőmunkás, szakszervezeti vezető harcostársaként küzdött munkástársai érdekeiért.

Az üldöztetés és a nehézségek még inkább megedzetek, gyermekeit is a szociális lista eszmék szellemében nevelte, akik apjuk nyomdokait követve szintén a munkásmozgalom harcosai válnak. Az 1940-es évek elején családjával Budapestre költözött, ahol egy fatelepen vállalt munkát. A háború alatt idős kora ellenére is fogszorgásztanban részt vettek a forradalmi mozgalomban, munkásmozgalommal. Várta megismerkedtek a bolsevik eszmékkel. 1918 nyarán tértek haza Magyarországra, s az őszirózsa forradalom után Makón a katonatanács szervező munkáját irányították. A Tanácsköztársaság győzelmével Svihla András Makón a katonai városparancsnok helyettese lett (a harcok során azonban súlyosan megsebesült és a szovjet orvosi segítség ellenére meghalt. A frontvonal továbbhaladása után családtagjai és ismerősei a pincéből való feljövételük után már csak holttestét láthatták meg.

Svihla András göröngyös életutat járt meg. Makón, 1919-ben az első között fogott fegyvert a Tanácsköztársaság védelmére és utána is nehéz körülmények között tovább harcolt a munkásosztály ügyéért. Ma már kevesen ismerik őt Makón, kevesen tudnak küzdelméről, harcának mai örökösei azonban emlékeztükbe fogadják őt.

TAMASI MIHALY